

Unit 5.2 - The Golden Calves

Yerovam's Golden Calves (25-33)

כה וַיִּבְנוּ יִרְבֵּעַם אֶת-שְׁכֶם בְּהַר אֶפְרַיִם, וַיֹּשֶׁב בָּהּ; וַיֵּצֵא מִשָּׁם, וַיִּבְנוּ אֶת-פְּנוּאֵל.	25 Then Jeroboam built Shechem in the hill-country of Ephraim, and dwelt therein; and he went out from thence, and built Penuel.
כו וַיֹּאמֶר יִרְבֵּעַם, בְּלִבּוֹ: עֲתָה תָשׁוּב הַמַּמְלָכָה, לְבֵית דָּוִד.	26 And Jeroboam said in his heart: 'Now will the kingdom return to the house of David.
כז אִם-יַעֲלֶה הָעָם הַזֶּה, לַעֲשׂוֹת זִבְחִים בְּבֵית-יְהוָה בִּירוּשָׁלַם, וְשָׁב לֵב הָעָם הַזֶּה אֶל-אֲדֹנֵיהֶם, אֶל-רְחֹבָעַם מֶלֶךְ יְהוּדָה; וְהִרְגֵנִי, וְשָׁבוּ אֶל-רְחֹבָעַם מֶלֶךְ-יְהוּדָה.	27 If this people go up to offer sacrifices in the house of the LORD at Jerusalem, then will the heart of this people turn back unto their lord, even unto Rehoboam king of Judah; and they will kill me, and return to Rehoboam king of Judah.'
כח וַיִּזְעַץ הַמֶּלֶךְ--וַיַּעַשׂ, שְׁנֵי עֲגֹלֵי זָהָב; וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם, רַב-לָכֶם מַעֲלוֹת יְרוּשָׁלַם--הִנֵּה אֵלֶיךָ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם.	28 Whereupon the king took counsel, and made two calves of gold; and he said unto them: 'Ye have gone up long enough to Jerusalem; behold thy gods, O Israel, which brought thee up out of the land of Egypt.'
כט וַיִּשֶׂם אֶת-הָאֶחָד, בְּבֵית-אֵל; וְאֶת-הָאֶחָד, בְּדָן.	29 And he set the one in Beth-el, and the other put he in Dan.
ל וַיְהִי הַדָּבָר הַזֶּה, לְחַטָּאת; וַיֵּלְכוּ הָעָם לִפְנֵי הָאֶחָד, עַד-דָּן.	30 And this thing became a sin; for the people went to worship before the one, even unto Dan.

<p>לא וַיַּעַשׂ, אֶת-בֵּית בָּמוֹת; וַיַּעַשׂ כְּהֲנָנִים מִקְצוֹת הָעָם, אֲשֶׁר לֹא-הָיוּ מִבְּנֵי לֵוִי.</p>	<p>31 And he made houses of high places, and made priests from among all the people, that were not of the sons of Levi.</p>
<p>לב וַיַּעַשׂ יִרְבְּעָם חֹג בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֲמִשָּׁה-עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ כַּחַג אֲשֶׁר בִּיהוּדָה, וַיַּעַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ-- כִּן עָשָׂה בְּבֵית-אֵל, לְזִבְחַ לְעֹגְלִים אֲשֶׁר-עָשָׂה; וַהֲעִמִּיד בְּבֵית אֵל, אֶת-כְּהֲנֵי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה.</p>	<p>32 And Jeroboam ordained a feast in the eighth month, on the fifteenth day of the month, like unto the feast that is in Judah, and he went up unto the altar; so did he in Beth-el, to sacrifice unto the calves that he had made; and he placed in Beth-el the priests of the high places that he had made.</p>
<p>לג וַיַּעַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר-עָשָׂה בְּבֵית-אֵל, בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי--בַּחֹדֶשׁ, אֲשֶׁר-בָּדָא מַלְבָּד (מַלְבּוֹ); וַיַּעַשׂ חֹג לְבָנָי יִשְׂרָאֵל, וַיַּעַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר. {פ}</p>	<p>33 And he went up unto the altar which he had made in Beth-el on the fifteenth day in the eighth month, even in the month which he had devised of his own heart; and he ordained a feast for the children of Israel, and went up unto the altar, to offer. {P}</p>

Where are these cities?

Why did he build up Penuel?

1. Abarbanel 12:25

ואין ספק שחזק הערים האלה לפי שחשש אולי יצטרך להלחם עם רחבעם, ויהיו הערים האלה לישוב שמה ולהשגב בהם מבני יהודה.

וַיֵּשֶׁב רְחֹבָעָם בִּירוּשָׁלַם וַיִּבְנוּ עָרִים לְמִצּוֹר בִּיהוּדָה:

Rehoboam dwelt in Jerusalem and built fortified towns in Judah.

וַיִּבְנוּ אֶת־בֵּית־לָחֶם וְאֶת־עֵיטָם וְאֶת־תְּקוּעָה:

He built up Bethlehem, and Etam, and Tekoa,

וְאֶת־בֵּית־צֹר וְאֶת־שׁוֹכֵן וְאֶת־עֲדָלָם:

and Beth-zur, and Soco, and Adullam,

וְאֶת־גֹּת וְאֶת־מָרְשָׁה וְאֶת־זִיף:

and Gath, and Mareshah, and Ziph,

וְאֶת־אֲדוֹרַיִם וְאֶת־לָכִישׁ וְאֶת־עֲזֹקָה:

and Adoraim, and Lachish, and Azekah,

וְאֶת־צֹרֵחַ וְאֶת־אֵיָלֹן וְאֶת־חֶבְרוֹן אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וּבְבִנְיָמִן עָרֵי מְצֻרוֹת:

and Zorah, and Aijalon, and Hebron, which are in Judah and in Benjamin, as fortified towns.

וַיַּחֲזֶק אֶת־הַמְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן בָּהֶם נְגִידִים וְאֶצְרוֹת מֶאֱכָל וְשֶׁמֶן וַיֵּי:

He strengthened the fortified towns and put commanders in them, along with stores of food, oil, and wine,

(וּבְכָל־עִיר וְעִיר צִנּוֹת וְרִמְחִים וַיַּחֲזֶקם לְהִרְבָּה מֶאֱדָ וַיְהִי־לָוּ יְהוּדָה וּבִנְיָמִן: ס)

and shields and spears in every town. He strengthened them exceedingly; thus Judah and Benjamin were his.

3. Malbim 12:25

מלבי"ם על מלכים א י"ב:כה:אויבן ירבעם לא הוצרך לבנות ערי מצור כמו שעשה רחבעם כנזכר בד"ה, כי בטח ברוב עמו, רק בנה לו עיר מלכות ואת פניאל, ובפי' הושע (ב' י"ב) התבאר מה היה כונתו בבנין שתי הערים האלה דוקא:

4. Malbim, Hoshea 6:7

כי בעת מלך ירבעם ובחר את עיר שכם (שהיתה עיר מקלט הלויים) לעיר מלכותו, בודאי נמצאו שמה נביאים שנבאו והוכיחו על העגלים אשר עשה והרג אותם והשמידם

So, if they are not for fortification what are they being built for?

5. Malbim, Hoshea 12:4

(ד-ה) **בבטן עקב את אחיו**, וכן יעשו הם שעוקבים את יהודה אחיהם, ונגד מה שהקדישו את בית אל אל עבודת העגלים, אמר **ובאנו שרה את אלהים וישר אל מלאך** וכו' הנביא הודיע לנו בזה חדות מני קדם, שראינו שבעת מלך ירבעם כתיב (מלכים א י"ב:כ"ה) ויבן ירבעם את שכם בהר אפרים, ויצא משם ויבן את פנואל, ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב וישם את האחד בבית אל, ואת האחד נתן בן, והנה מה שנתן עגל אחד בן לא יפלא אצלנו, כי בן עמד פסל מיכה מימי קדם וחשבו כי המקום הזה הוקדש לעבודת העגל, אבל למה נתן את האחד בבית אל, וכבר בארנו שהעגל שבבית אל היה העקר אצלו, למה בחר את בית אל דוקא? ולמה בנה שני ערים אלה שכם ופנואל? כ"ז תבין במ"ש כי עשרת השבטים ייחסו עצמם ע"ש יעקב והתדמו אליו, ובאשר התנכל ירבעם להקדיש מקומות שיהיו קדושים בעיני ישראל כמו ירושלים, חשב את דרכי יעקב אבי האומה שנאבק עם המלאך בפנואל, כמ"ש ויקרא שם המקום פניאל, ומפנואל הלך לעיר שכם, ומשכם נסע לבית אל ושם בנה מזבח, ולכן בנה את שכם ואת פנואל באשר המקומות אלה יש בהם קדושה, פנואל מצד ראיית המלאך בראשונה, ושכם ששכן שם יעקב אח"כ ובנה שם מזבח, אולם בבית אל ששם נגלה אליו האלהים, ובא ההגדה במדרש כי כאשר בקש המלאך מאת יעקב שישלחנו ויעקב רצה שיסכים על הברכה התחנן המלאך שיניחהו עתה כי בבית אל שם יסכים על הברכה, והגדה זאת היתה קדמונית, ועפ"ז אמר ירבעם כי בבית אל שם נשאר המלאך הזה ושם יתגלה אל נביאי העגל ועובדיו, וז"ש לפרש מה שיעשו לפי דעתם כדרכי יעקב, א[בהריב ש"ל עם אחיהם יהודה כריב יעקב עם עשו, ב] כי **באנו שרה את אלהים וישר אל מלאך ויכול** כמ"ש כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל, ואז **בכה המלאך ויתחנן לו ליעקב והבטיח לו כי בית אל ימצאנו** ושם יסכים על הברכות, עפ"ז יאמר אפרים עתה כי **שם ידבר עמנו**, ר"ל שהמלאך נמצא שם עד עתה והוא המדבר עם בני יעקב שהם העובדים את העגלים בבית אל, שאמרו שהמלאך הזה ינבא אותם והוא האמצעי המשפיע אליהם ברכותיו גם עתה:

Eglei Zahav: Pagan or service of H'?

6. Ralbag 12:28

ומן הפלא איך הסכימו ישראל לעצתו לעבור על דברי התורה בזה להקריב קרבנו' בחוץ אחר אסור הבמות ועל ידי זרים ולהאמין בעגלי הזהב שהם האלהים אשר הוציאו ישראל מארץ מצרים, וידמה כי לא עסקו ישראל בתורה אך היו אוכלים ושותים ושמחים כמו שקדם בתחלת מלכות שלמה וזה היה סבת נפלם באלו החטאים עם שכבר ראו בימי שלמה שנעשו תועבות בירושלם מתועבות הגוים אשר נתחנן בהם שלמה ומזה המקום פרצו החטאים האלו בכל ישראל וידמה שאמר להם מה לכם לעלות לירושלם ובה האלהים אשר עובדים הגוים טוב שנעבו' האלהים שעבדו אבותינו שהיה נעשה ע"י אהרן שהיה נביא להיות לישראל תמורת משה ואמרו בו אלה אלהיך ישראל אשר העלוק מארץ מצרים:

7. Radak 12:28

ויועץ המלך. שאל עצה היאך יעשה והסכימה עצתו עם היועצים אותו שיעשה שני עגלים ולמה עגלים פתה אותם בדברים אמר להם הלא ידעתם כי המלכות נחלקה ברצון האל כמו שאמר לי אחיה השלוני הנביא אם כן האל לא רצה במלכות בית דוד ולא רצה ג"כ בירושלם שהוא מלכות בית דוד אם כן נעשה מקום אחר שתבואו ותזבחו שם ולמה עגל אמר להם הלא אהרן עשה לישראל עגל להשרות השכינה בו במקום משה שלא היה להם גם אתם עתה שאין לכם מקום השכינה שהוא ירושלם נעשה עגל במקומו להשרות שכינה בו לפיכך אמר אלה אלהיך ישראל אשר העלוק מארץ מצרים כמו שאמר בעגל המדבר כי לא היתה כוונתו לעבודת גילולים ולמה עשה שנים כדי שלא להטריח ישראל שיבאו כלם למקום אחד:

8. Abarbanel 12:28

אבל היה ענינם, כי לפי שראה ירבעם ששלמה עשה שני העמודים וישם אותם פתח אולם בית ה' לזכר דוד ושלמה שבנו את הבית כמו שפירשתי, לכן חשב גם הוא לעשות זכר וסימן למלכותו, ולפי שהוא היה משבט יוסף מבני אפרים, ומשה עליו השלום בברכותיו אמר עליו (דברים ל"ג י"ז) בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח יחדו אפסי ארץ והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה, בחר ירבעם לעשות עגל אחד לזכרון משפחתו שהיה משבט יוסף ואמנם כדי שלא יעלו ישראל לירושלם עשה מזבח בבית אל אשר היה שם כסא מלכותו, ומזבח אחר בן, כדי ששמה יעלו להשתחוות ולזבוח כמו שהיו עושים בירושלם, והיה המזבח מכון לעבודת האלהות, והעגל זכר וסימן למלך כמו שאמרתי. ואפשר שנאמר שלא היתה הכוונה אלא בעגל אחד בלבד ושנשנה מפני חלוף המקומות, אבל שעשה שני עגלים כנגד אפרים ומנשה שהם שני השבטים שיצאו מבית יוסף, וכאלו העיד בזה ירבעם שהבכורה נתנה ליוסף, והמלכות ראוי לזרעו ולא לשבט יהודה.

ודבר על לבם עוד ופתה אותם בדברים, באמרו הנה אלקיך ישראל אשר העלוק, כאלו אמר אל תחשבו שהאלוה יושב בירושלם, כי הכרובים העומדים שם אינם האל העליון, כי הוא אינו מיוחד במקום מוגבל ובכל מקומות ממשלתו והשגחתו, וגם עמנו נמצא כאן האל אשר באמת העלוק ממצרים, ואינם הכרובים העומדים בבית המקדש, ולפי זה לא נאמר אשר העלוק על העגלים כי אם על השם הנכבד, ואל יקשה אמרו

אלקין העלוק בלשון רבים, כי כן דרך הכתוב, כמו שאמר (דברים ד' ז') ומי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו:

9. Malbim 12:28

ויועץ המלך הנה להסיר את העם מלכת ירושלים היה יכול לבנות מקדש בבית אל כתבנית המקדש אשר בירושלים ולהעמיד שם העבודה כמו במקדש ה' בירושלים, אבל זה היה קשה בעיניו, אם מצד הבנין עצמו שבנין שלמה נבנה בעושר מופלג מאד, ולא היה יכול לבנות בית כמוהו, ואם יבנהו בלא הדר וכבוד יתמידו העם ללכת אל הבית הגדול, ואם ממה שהמקדש אשר בירושלים נתפרסם כי שם ה' שכן מהאש מהשמים שהיה מתמיד שם, וארון העדות וכלי משה, וכבר ראו כל העם כי מלא כבוד ה' את בית ה' בעת בנינו, וכל הנביאים הגדילו מעלתו, שכל זה יחסר בבית אשר יבנה ולא יתקבל בעיני העם, ולכן היתה עצתו לעשות שני עגלי זהב, ובאמת הרי"א לא אבה לקבל דעת המפרשים שהיו העגלים לשם עבודה, שא"א שיהיו ישראל מסכימים לזה, וכי לא ידעו את מעשה העגל שבמדבר איך התאנף ה' בם ותפרץ בם מגפה, ולדעתו עשאו לזכר מלכותו שהיה משבט יוסף שסימנו שור בכור שורו הדר לו, והיו שנים נגד מנשה ואפרים, אולם הכתוב אומר לזבח לעגלים אשר עשה, ואמר (דב"ה י"ג ח') ועמכם עגלי זהב אשר עשה לכם ירבעם לאלהים, ובאמת ממה שעשה שני עגלים, וממה שעשה החג בחדש השמיני, מבואר נגלה שבהיותו במצרים ראה כן את המצרים עושים שהיו להם שני שורים אשר עבדו אותם האחד בעיר המלוכה מעמפיס (מוף) והשני בעיר העליפאליס (בית שמש), ובחדש השמיני היה חג להעם אל העגל, כי האיש שאליו נעשה העגל (סראפיס או אזירס) שהוא ואשתו למדו דעת מלאכת עבודת האדמה, נהרג בחדש ההוא, יען שאת השור האחד בעיר מופ' כבדו מאד ופזרו עליו הון רב, לכן עשה עקר מהעגל בבית אל, ובכ"ז אחר אשר עקר מגמתו היה להניא את העם מעבודת המקדש אין ספק שהראה במעשה זה פנים לכל צד, אל יראי ה' אמר שעשאו לשם האל שכמו שישכון במקדש על שני הכרובים הלקוחים מהמרכבה שהיא צורה אנושית מורה על החכמה, השיא אותם שישכון בבית אל ובדן אל פני שור שבמרכבה שמורה על ריבוי התבואות וכח שור, אולם המבואר בכתוב שתחלה לא עשה כהני במות רק אח"כ, ונראה שחשב שכמו שהעם הסכימו לפרק מעליהם כובד משא מלך ושרים שבשביל זה מרדו בשלמה, ובחרו בו שהוא יקל מעליהם עול מלכות, כן ירצו לפרק מעליהם עול עבודת בית ה' שהיה ג"כ למעמסה עליהם, אם ההליכה לרגל ג' פעמים בשנה למקום רחוק, ואם רוב הקרבנות על כל חטא ואשם ונדבות ותרומות ומעשרות וכדומה, וע"כ עשה להם תבנית העגל שציור העגל מורה החפשיית להגיד להם שהם חפשים מכל עבודה, (ובזה יפטרם בין מעבודת המקדש בין מעול המצות בכלל), ובתחלה לא בנה בית במות כלל וחשב כי ישמחו העם אם יהיו פטורים מהבאת קרבנות וזבחים,

Why is their festival in Cheshvan?

10. Chida 12:32

חג בחדש השמיני. שאז כל הפירות נאספים בבית משא"כ בתשרי שלא נאספו כלם. מפרשים:

11. Talmud Yerushalmi, Avodah Zarah 1b

א"ר יוסי בר יעקב במוצאי שמיטה מלך ירבעם על ישראל הה"ד מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות בבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלהיו במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם. אמר אנא מיתבעי מיקרי קאים אנא ואינון אמרין מלכא דאתרא קדם. ואין מיקרי תיניין גנאי הוא לי ואין לא ניקרי ביזיון הוא לי.

12. Mikdash Melech, page 118

ה. הוא עשה חג בחודש השמיני. הכוונה כנראה איננה לחג חדש ממש, אלא לעיבור השנה²³. עיבור זה שלא על דעת ירושלים הזיז את הלוח של מלכות ישראל באופן קבוע בחדש אחד לעומת הלוח שנהג ביהודה. כך נשתנה סדר השנה בין המלכויות, והעם נחצה באופן עמוק ויסודי²⁴. בזאת הסיט ירבעם את הדגש מחג הפסח, אשר תפס מקום חשוב בבית המקדש וביהודה²⁵, והעתיק את מרכז הכובד לחג הסוכות, שבירושלים נדחק לשוליים.

